

Nr 227

Av herr Jonsson m. fl., om överflyttning av vissa kommuner i Dalarna till skattekraftsområde 2.

(Lika lydande med motion nr 172 i Första kammaren)

Riksdagens beslut 1965 om den nya kommunala skatteutjämningen innebär beträffande gränsdragningen mellan skattekraftsområdena 1 och 2 en kompromisslösning som för vissa kommuner i norra Dalarna länge framstått som oriktig. Vi hemställer därför att riksdagen beslutar sådan ändring av rikets indelning i skattekraftsområden att Mora köping samt landskommunerna Orsa, Ore och Sollerön överföres till skattekraftsområde 2 från och med bidragsåret 1969.

Som skäl för denna anhållan får vi anföra följande.

Gränsen mellan skattekraftsområde 1 och 2 går nu genom norra Värmland, nordvästra Dalarna och följer landskapsgränsen mot Hälsingland. Följande åtta kommuner i Kopparbergs län tillhör skattekraftsområde 2: Malung, Lima, Transtrand (= Malungs kommunblock), Älvdalen, Särna, Idre (= Älvdalens kommunblock) samt Venjan och Våmhus (= del av Mora kommunblock). Återstoden av Mora kommunblock — Mora köping och Sollerö landskommun — samt Orsa kommunblock — Orsa och Ore landskommuner — utgör härigenom den nordligaste delen av skattekraftsområde 1 och omges av område 2, som på båda sidor utbreder sig betydligt längre söderut. Det geografiska läget motiverar alltså att Mora, Sollerön, Orsa och Ore kommuner överföres till område 2 (se bifogad karta).

Den nuvarande uppdelningen av Mora kommunblock på två skattekraftsområden har medfört viss tveksamhet om konsekvenserna ur skatteutjämnings synpunkt vid en kommunsammanläggning. Blockets samarbetsnämnd har nyligen beslutat rekommendera blockkommunerna att i princip besluta om kommunsammanläggning fr. o. m. 1 januari 1971 och därvid förutsett att en kommunsammanläggning icke får medföra någon minskning av skatteutjämningsbidraget. I stället bör hela blocket och därmed hela den blivande kommunen hänföras till skattekraftsområde 2.

Mora, Orsa, Malungs och Älvdalens kommunblock bildar Mora A-region med Mora som regioncentrum. Bifall till vårt förslag skulle betyda att hela A-regionen behandlas lika ur skatteutjämnings synpunkt.

Genom att skatteutjämnings systemet har formen av en statlig garanti

för en viss skattekraft per invånare i kommunen blir befolkningsutvecklingen avgörande för skatteutjämningsens effekt i den enskilda kommunen.

Av de här berörda kommunerna har de tre landskommunerna en negativ befolkningsutveckling medan utvecklingen i Mora köping är svagt positiv. Folkminskningen hittills under 1960-talet har i Orsa och Sollerön uppgått till i genomsnitt 1 % och i Ore till 2 1/2 % per år.

En kommun med vikande befolkningsunderlag får ett reellt sett minskat totalt skatteunderlag. Kostnaderna för den kommunala verksamheten sjunker emellertid ej i takt med folkminskningen. Kommunala anläggningar och verksamheter som utformats för ett visst befolkningsunderlag kan i regel ej anpassas efter ett vikande invånarantal, utan kostnaderna kvarstår och blir högre per invånare räknat. Denna utveckling förstärks ofta genom en allt ogynnsammare åldersfördelning i dessa kommuner.

Genom denna ogynnsamma kostnadsutveckling blir utrymmet för investeringar allt mindre inom ramen för en rimlig total utdebitering.

Enligt den ekonomiska flerårsbudgeteringen för de fyra kommuner vår framställning gäller uppgår medelsbehovet för investeringar under åren 1968—1972 till i runt tal 65 miljoner kronor. Härav belöper på Mora 51 miljoner kronor och på Orsa 7,5 miljoner kronor.

Genomförandet av detta investeringsprogram inom den angivna tiden bedöms nödvändigt med tanke på Morabygdens betydelse som stödjepunkt för hela norra Dalarna.

I programmet ingår den kommunala andelen av de anläggningsarbeten för ca 14 miljoner kronor brutto som i arbetsmarknadsverkets regi kommer att ur sysselsättningssynpunkt drivas vid en s. k. storarbetsplats i Mora.

Förverkligandet av investeringsprogrammet jämsides med de ökande driftkostnaderna förutsätter dels en total utdebitering som väsentligt överstiger den beräknade medelutdebiteringen i landet, dels en upplåning som blir högre än vad som på lång sikt kan anses rimlig (54 %). Om de fyra kommunerna överflyttas till skattekraftsområde 2 skulle upplåningen kunna begränsas till en acceptabel nivå (24 %).

Överförande av de fyra kommunerna till skattekraftsområde 2 skulle enligt en preliminär beräkning innebära att tillskottet av skatteunderlag under åren 1969—1972 ökar med följande antal skattekrönor totalt.

Mora	1 095 000	skattekrönor
Orsa	578 000	»
Ore	160 000	»
Sollerön	124 000	»
	<hr/>	
	1 957 000	»

Med hänsyn till det geografiska läget samt betingelserna i övrigt för den kommunala verksamheten arbetar de fyra kommunerna under i stort sett

samma villkor som de kommuner vilka redan tillhör skattekraftsområde 2. Enligt vår mening bör de fyra kommunerna därför också ges samma kommunalekonomiska förutsättningar att bedriva en effektiv kommunal verksamhet.

Med hänvisning till ovan lämnade sakuppgifter och synpunkter samt bifogade handlingar hemställer vi därför,

att Mora köping samt Orsa, Ore och Sollerö landskommuner överflyttas till skattekraftsområde 2 från och med bidragsåret 1969.

Stockholm den 18 januari 1968

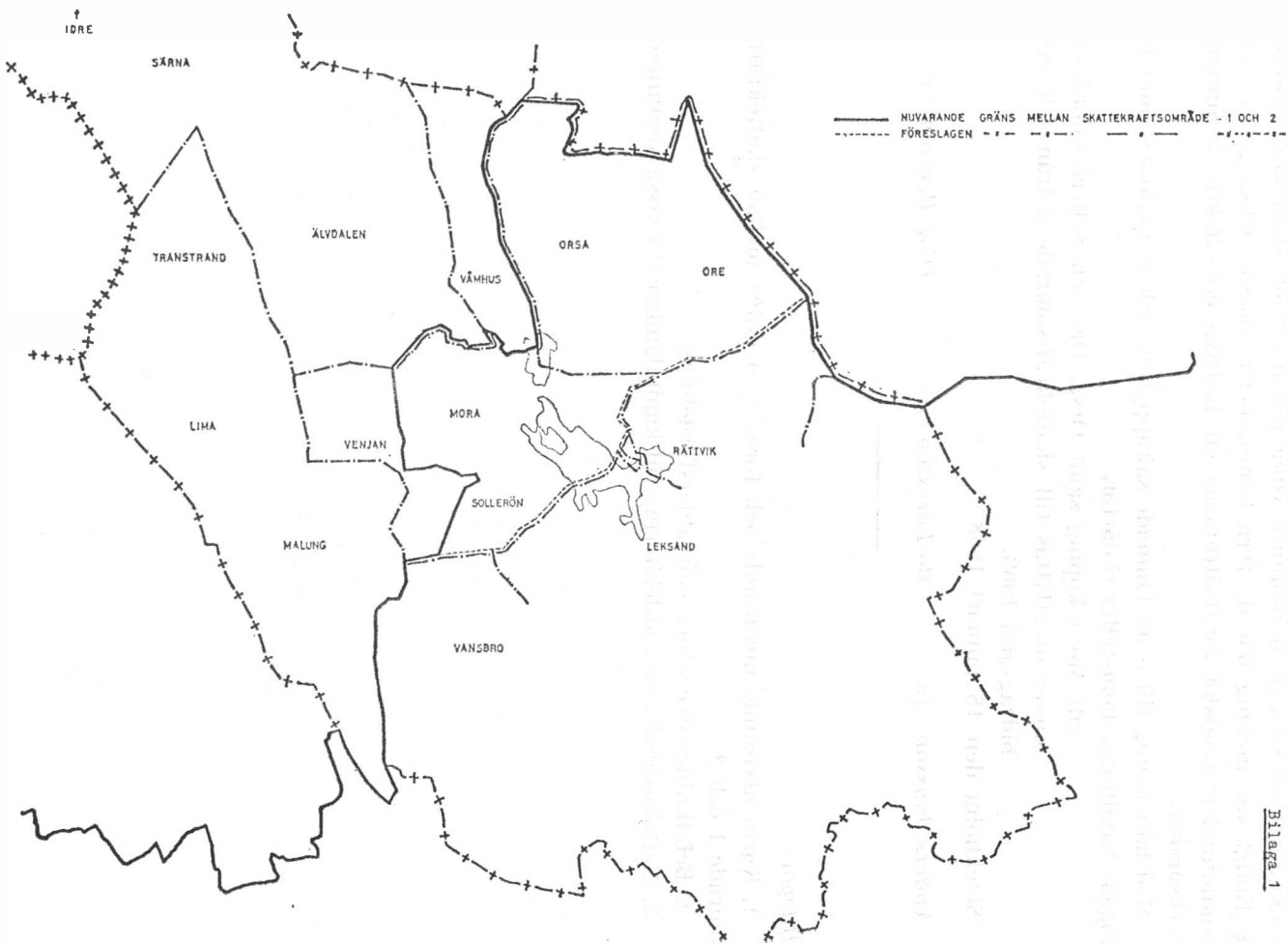
Anders Jonsson (fp)

Bo Turesson (h)

Olof Persson (s)

Bilagor:

1. Karta utvisande nuvarande och föreslagen gräns mellan skattekraftsområde 1 och 2.
2. Befolkningsutveckling och åldersfördelning.
3. Nettokostnader och utdebitering till kapitalärendamål i vissa kommuner.

Befolkningsutveckling (antal invånare 1.1. resp. år)

Kommun	1940	1950	1960	1965	1968	Förändring 1960/1968	
						Antal	%
Mora.....	11 257	12 159	12 898	13 021	13 314	+ 416	+ 3,2
Orsa.....	8 157	8 153	7 829	7 461	7 241	— 588	— 7,5
Ore.....	3 177	3 011	2 593	2 278	2 081	— 512	— 19,8
Sollerön.....	1 883	1 864	1 688	1 595	1 544	— 144	— 8,5

Procentuell åldersfördelning enligt 1965 års folkräkning

Åldersgrupper	Mora	Orsa	Ore	Sollerön	W-län	Riket
0—14 år.....	21	20	18	17	21	21
15—64 år.....	66	63	61	62	65	66
65—	13	17	21	21	14	13
	100	100	100	100	100	100

Nettodriftkostnader och utdebitering för kapitaländamål i vissa kommuner i Kopparbergs län åren 1965—1968. Kronor per invånare vid resp. års början

Kommun	Antal invån. 1.1.68 (prel.)	Enl. räkenskaper för år				Enl. budget för år			
		1965		1966		1967		1968	
		Drift	Kapital	Drift	Kapital	Drift	Kapital	Drift	Kapital
Mora.....	13 314	395	250	387	329	556	367	679	363
Orsa.....	7 241	464	101	524	288	598	286	723	159
Ore.....	2 081	345	195	473	281	745	208	822	204
Sollerön.....	1 544	311	166	380	330	467	398	561	368
<i>Skattekrafts-</i>									
<i>område 2:</i>									
Malung.....	8 800	437	210	554	458	703	460	798	415
Älvdalen.....	6 380	520	79	595	337	705	343	798	292
Lima.....	2 174	338	262	416	427	583	430	720	460
Särna.....	1 818	490	53	614	412	846	454	877	376
Transtrand..	1 614	322	182	571	305	744	451	839	257
Idre.....	1 606	492	83	568	468	736	494	969	376
Vämhus.....	1 257	321	81	552	480	603	570	787	275
Venjan.....	1 123	267	70	343	412	637	570	663	597
<i>Skattekrafts-</i>									
<i>område 1:</i>									
Stora Tuna..	13 153	461	96	485	215	586	247	651	297
Rättvik.....	9 361	454	190	518	330	625	354	713	285
Leksand.....	8 604	442	174	509	281	641	398	761	313
Järna.....	6 581	449	193	563	274	589	391	687	347
Gagnef.....	5 948	391	177	451	326	632	343	805	307
Gustafs.....	2 749	420	154	471	237	645	352	771	256
Stora Skedvi.	2 566	417	81	539	167	595	184	743	115
Floda.....	2 239	494	115	558	253	753	342	815	219
Säfsnäs.....	2 077	537	300	735	399	824	335	941	192
Sundborn....	1 974	279	265	332	356	668	300	862	192
Enviken.....	1 937	383	127	488	320	674	344	774	298